

ՔԱՏԱՆՈՐԻ ՍԿՐՈՒԹԻՒՆ

Պոչկարիտ համար	12	Յր.
Տարեկան վեցամսեայ	6	"
Արտասահմանի համար տարեկան	15	"
Վեցամսեայ	8	"

Արտասահմանի համար	3	ՏՊՐ.
Տարեկան վեցամսեայ	1.50	"

Մանկան տղա սուսին երեքին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսու համար 20 սակարկել է. երեքին անկախ անգամներու համար 20 0/0 զեղջ կրը

Վանայի համար ձեռքի 40 սակարկել

ՁԱՐՋՈՒՄ

R. P. Kalémcarian, Mechitharistengasse W. 4. Vienne (Aulriche)

Նախկին և նորալ զրկելի համարներու համար յեթին

Редакция на вѣстникъ "Шаржумъ" Варна

Le journal "Charjourn" (Bulgarie)

Արտասահմանի համար ձեռքի (20 ՍԱՆԹԻՄ)

Պոչկարիտ համար ձեռքի (15 ՍԱՆԹԻՄ)

Գրութիւնք ևս չեն տրուիր

ՄԱՐԿԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂՎԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐ ՏՊՐԱԿՈՒԹԻ ԶՈՐԵՔՆԱԹԻԹԻ ԵՒ ՇԱՐՋՈՒՄ ՕՐԵՐԸ

«ՇԱՐՋՈՒՄ»-Ի ՔԱՏԱՆՈՐԻ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱՃԵՆԿՐԸ ՊԵՏԻ ԵՒ ԿԱՆՆԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Տարի մը եղաւ այն ուն առաւ. տակն ի վեր, ուր Սուլթանին պահանջները մտան, յանկարծ, Էտիրանի զինանքը և զուրս քաշեցին երկու հայ և երկու պուլկար քաշեցը, զորս տարին կախել քաղաքին շոքս հրապարակներուն վրայ:

Այդ կախուցիներէն ևրկուքը, Պետրոս Սէրէմճեան և Մերձանով, մասնորարաններ էին և գաղափարներուն ամենէն ազնիւնքն ու սրբազանն. բռնակալութեան պէս մաքառումին համար մէկը գրին գրիչ և քարոզ, անգոսնեցին աշխարհի բոլոր աղտորութիւնները զորս լիառատ կրնային վախել. տեսականէն գործնականի անցնելու համար սուին հրացանը ուսերնին ու մէկուրնին կապեցին փամփշտանոցը, ու ծրագիր մը պատրաստած ճամբայ ելան խիզախօրէն:

Ախոս, կէս ճամբան մնացին, և գիւղացիի պէս մաքառելէ յետոյ հրէջին ճանկը ինկան: Անհատականեցան անոնք, ազատագրութեան տրիւնտ կառավարող բարձրացան խորխոր և ժպտալուրթն, հարթեցին, ըզլ լի ու լուսաւոր ընծայեցին այն ճամբան, որ Գողգոթա կը տանի և ոսկէց անդին կը տարածուին աղբերու աղտութեան ու երջանկութեան ծաղկալից, հեշտալի հովիտն րը:

Մեր ազգային յեղափոխական պատմութեան մէջ ամենալայն տիրելէն մէկը գրուած է ամմահ Պետոս, կախազանին բարձունքէն ընդվզումի մէջնէն յատկանշական, ամենէն վսեմ ու ամենէն պատկերալից խորհրդանշանը նետեց անիկա բռնութեան սեւացած երեսին:

Գաղափարը չի կախուիր: Այս գերագոյն ճիշդ լոյսի մը պէս կաթեցաւ տարածմ, վարանտ հողիներու նուազած, չի շն

լամերձ կանգնելին մէջ, նոր ճառագայթ մը արձակեց ան, վառօգիտ սողանը եղաւ որ շղթայօրէն բռնկեց, զգացումները, ցնցեց ընդամացած միտքերը և ամենէն կարկեցուցեց հարուածը հասցուց այն դաւաճան հողիներուն: որոնք յաւիտենապէս, գիտակցօրէն, պիտի ուրանան հողիին վսեմ սրբաբնութեւն, անձնութեան վիճակարի թափերուն և շինել վերանորոգիչ զուհողութեանց ամբողջ երկնային զեղեցիկութիւնը:

Պետոս յեղափոխական մը ապրեցաւ, բուռն էն բիրտ ու ճշգրիտ նշանակութեամբը: Փոխն ի փոխ հրացան ու գրիչ շարժեց, Հրացանը ուղղեց բռնաւորին ճակատին, ու գրիչը ազգային ազատագրութեան ներքին թշնամիներուն կուրծքին, Երկու պայքարներուն մէջ ալ հոյակապ ու անվեհեր հանդիսացաւ:

Վանի պատեհչներուն վրայ արիսիրտ հայ զինուորը եղաւ, իր ազնիւ արիւնը թափելով մեր նախահայրերուն արիւնովը թրքմուած այդ նուիրական, երկրպագելի հողին վրայ: Վերաւոր, —բայց սրբալիւ, — դարձաւ իր ծննդավայրը, միլիպէ: Ան հրացանը գրիչի փոխած՝ յեղափոխական ամենէն խանդավառ, հրահրիչ ու կոտորի սողերը արտադրեց որ երբէք երեւցած ըլլան մեր հաքառումի վերջին շրջանին մէջ: Դասական ու գործնական քարոզիչը եղաւ յեղափոխութեան: Իր խօսքը հեղինակութիւն էր, իր շեշտը՝ շեշտերուն ամենէն անկեղծը: Ոչ ոք կրցաւ իրեն չափ հուժկու կերպով գետին տապալել միջին գաղափարներու, անխոստովանելի կիրքերու ազգագաւ ներկայացուցիչները, զորս ապտակեց ու խաղաղանք քաջ զինուորի մը աներկիւզ խորխորութեամբը: Իր սպայի խթանաւոր կրակներուն սակ ճղացուց ճղմնց վատութեան, անբարոյականութեան թրքացած գաճաճները: Ան ինչ զմայլելի արհամարհանք մը այն ժանգոտ

մունտառ սլաքներուն զորս մարդկային արարածներուն էն ցայեքը շանացին հասցնել այդ քաշալանջ հպարտ կուրծքին, որ զրահի մը պէս տոկուն էր ու անխոցելի:

Իայդ անդորր, անաշխատ, ապարդիւն կեանքի հետ հաշտ ապրող մարդը չէր ան: Այդ լայն ճակտին տակ գաղափարները եռուղեւ կուգային գիշեր ցորեկ, կուրծքին տակ նուիրական հնոց մը կը վառէր բոցալից: Չէ՛, չէր կրնար հանդարտօրէն կապոյտ երկինքը ու կանաչ գաշտը դիտել, մինչ իր եղբայրները բռնութեան կապանքներուն տակ կը հեծէին, անգին, մութ զնտաններուն խորը:

Մէկը ի նետեց գրիչը, թքաւանոց երեսին որ չէին հասկնար զինքը ու իր քարոզած խօսքը, և՛ իր բնազդին հնազանդ վառօգը շաղկած բռնութեան վիճակարի ճակարկներն զէմ խիզախեց: Անոր արիւնոտ անիւններուն տակ խորտակուցաւ այս անգամ. ինկաւ՝ գաղափարի վրստով ողջակէզ:

Ինկաւ ան, այո, բայց այդ հոյակապ անկումին մէջ մեծցաւ, հսկայացաւ, յաւիտենական խորհրդանշանի մը փառաւորութիւնն ստացաւ: Վերը, անհունութեան լուսեղէն ամպերուն մէջ լող կուտայ հիմակ մեր ողբաքեալ Պետոսին ազնիւ և սուրբ հողին, մարտիրոսացումի, էն նուիրական դատին համար մարտիրոսացումի լուսապսակը ճակտին, աչքերը՝ ժպիտով ու արցունքով բերեցաւ՝ սեւեռուն գէպի Արատեան աշխարհի իր սիրակին գաւառները, ուր վայելքը ահեղօրէն ման կուգան արիւն գիտակ սիւնով, ուր զոհերու հառաչները բռնութեան եղբորքը կուլան, և ջուր՝ պիտի ուզէր ան, շքնայ հերոս, իր հայրենասէր մարտիկի էն հզօր, էն արգաւանդ ճիգերն ապրիլ:

Պատկառօտ ու երկիւղած յարգանքով լուռումունջ խոնարհի՛նք հայերս մեծ, անապարգիծ յիշա

տակին առջեւ Պետոս և իր անմահ նախորդներուն: որոնք իրենց թանկագին արիւնովը օժեցին մեր ազգային ազատագրութեան նուիրական դատը:

Ե. Մրմախեշխանյան

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Կենդանական հոտորոտներու արքիւ

Ինծի համար եւ գուցէ շատ մը Շարժում կարգացող ուրջներու համար ալ ուրախալիկ, միտիտարական երեւոյթ մըն է անուշապատահի երբեմն Շարժումի էջերուն մէջ Օր. Մինիին «Կենդանական» անդրուստի արհաւիրութեան խնդրով, ով որ զգացած է անոր կարեւորութեան մեծութիւնը, հրճուանքով պիտի սեւեռ սա իրողութիւնը թէ մեր մէջ ալ կան իրենց սեռին կրթութեանը նախնաձախողի օրիորդներ: Վերջին Շարժումին մէջ սակայն յանկարծ, անպատեհօրէն մեր դէմը ցցուեցան Պ. Սլաքին իրեն պէս սուր քանի մը խօսքերը՝ իրերին կին յօդուածագրին ուղղուած:

Ես չկրցայ չգործադրել կարգաւոր Պ. Սլաքին քանի մը սողերը, որոնց միտքը սա էր թէ օտարօրութեան եւ Մինիին գրածները, քանի որ այդ սեւակ բաներ հասկնալու չափ զարգացած կիներ չունինք մենք:

Հասցաւ որո՞ւ եւ ինչո՞ւ համար կը հրատարակուի կոր Արտալիւր ամսաւաճառը տղաքութիւնով մը:

Ես հիմա անիմը չեմ փախցնելքով վազլու Օր. Մինիին՝ անոր կընդական գիւրազգած սիրտը պաշտպանելու համար՝ իրեն վրայ արձակուած սա սուր սլաքներուն դէմ իմ այրական կուրծքովս եւ ամբողջ մարմնովս խօսել հարկ ըլլայ:

Ան կը յուսալ թէ օրիորդը զիս կընդունի, եթէ ոչ գրկուրաց, գոնէ ժպիտով:

Պ Սլաք թող նախանձի ինծի եթէ ես իրմն աւելի կալան եմ:

Թէեւ ես այ իմ բոլոր կենսանոյ արամադրութիւնովս չպիտի կրնայի ուրանալ թէ կան քննադատելի կէսեր «Կենդանական» խօսքերու շնորհուն մէջ, սակայն ատիկայ չի նշանակեր թէ գրուածները իրենց ամբողջութեամբը սահմանափակ եւ անօգուտ բաներ են:

Իրաւ է, սեր մէջ շատ ետ մնացած է կրոնը, դաստիարակութեան գործը, բայց այդ պարագային իսկ անօգուտ չպիտի ըլլար երեւան հանել, ամէնուհանդերձ անոնք պարզել մեր կենդանի յետաձգող կրթութեան բոլոր տեսակ հետեւանքները:

Ինչո՞վ, եթէ ոչ մամուլի միջոցաւ պիտի կրնանք, կամ գոնէ պիտի մանանք աւելի արդիւնաւէտ մղում մը տալ հայ կրօնը կրթելու շատ կարեւոր գործին: Ինչո՞վ, կը հարցնեմ, եթէ ոչ յօդուածներով պիտի աշխատինք միջոց մեր այրերն ու կրօնը դուրս հաւաքական աւելի գիտակից գործունէութիւն մը՝ հայ մայրեր պատրաստելու համար:

Միւս կողմէն՝ Մինիի մը մասնակցելը Շարժումին առաջ բերելու քամ շարժումին՝ բաւական գործարար պացոյց մը չէ՝ որ հայ ժողովուրդին մէջ անպակաս են նաեւ ուրիշ «մինի» մինիներ: որոնք գոնէ յօդուած մը կարգաւ ու հասկնալու շարժումը զայն պատճառով չեն յարմար տանց բաղձան տիկին-հայերու յառաջդիմութիւնը, որչափ կը բողձան պարոն-հայերը:

Ահաւաստի ուրիշ աւելի պերճախօս, աւելի անդիմադրելի փաստ մը, ապացոյցանող թէ կան հայ կրօնը, որոնք այրերու շարժումը կը գործարար մատուց սերունդին ապագային վրայ, Ասկէ քսան տարիի շարժումով Շուշույի մէջ երբ այր-հոգաբարձուները միջոցներու անբաւականութեան պատճառով փակեցին ազգական վարժարանները որոնք եւ իրենց սուները խրկեցին Շուշույի ներկայ-այն-ատեն ապագայ-հայ մայրերը, ժողովուրդին մէջ ինքնաբերաբար ելան կրօն-հոգաբարձուներ, որոնք աւելի նախաձեռնութիւն իրական սեռի կրթութեան իրենց վրայ առին ազգական վարժարանին բոլոր հոգերն ու բացին դայն:

Եւ ահա քսան տարի է որ անստիճաւ յարատեւութիւնով մը-ուրիշ առթիւ ալ ըսած եմ ասիկայ եւ միշտ պիտի ըսեմ երբ առիթը ներկայանայ-կրօն-հոգաբարձուներ են որ կը վա-

րեն կրնոյ դաստիարակութեան գործը Շուշույի մէջ, եւ անոնց, միայն անոնց շնորհիւն է որ այսօր այդ դեռ թրքախօս ընտանիքներուն մէջ տակաւ տրեւելու վրայ է մայրեր լեզուն՝ գրեթէ բոլոր երիտասարդ հայ մայրերուն հայերէն խօսելուն պատճառաւ:

Ու նոյն իսկ եթէ ընդունինք պահ մը թէ հայ կրօնը մեր կարծածէն ալ աւելի ետ մնացած ըլլան, միթէ մեր թերթերուն պարտականութեանց մեծագոյններէն չէ՞ր շարունակ խօսիլ արական սեռին-եթէ այդպէս կուզէք-իբրեւան սեռին աւելի նշանակալարմար կրթութիւն մը տրուելուն անհրաժեշտութեանը մասին: Ընդ է որ փայլուն վարժարաններով, սքանչելի ծրագրերով չպիտի կրնանք մեր այսօրուան օրանքաստղ կրօնը բաւական ճիշդ չէ՞ր նաեւ թէ շարժումը փոխելու մէջ ո՞ր է դեր մը պիտի ունենայ մամուլն ալ ժողովուրդի մը կրթարաններէն մէկն ալ մամուլը չէ՞:

Տիգրան Աճեմեան

ԳԱՂԹԱՎԱՆՆԵՐԸ

Թիֆլիս 18 ճոյ.

Սահմանապահ ուսուցիչները թող չեն տար որ թրքահայ գաղթականները հեռանան սահմանէն: Տեղւոյն հայերուն ամէնախիստ կերպով արդիւնաւէտ է իրենց սուներն ընդունիլ այն գաղթականները, որոնք անցադիր չունին: Կաւալութեան թիւերը ոչ միայն չի վաւերաբար հէք զաղթականներուն դառն կացութիւնը բարւոքելու միջոցները ձեռք առնել, այլ և զանազան վայրագ տնօրինութիւններ կը

սահմանէ անոնց դէմ. այսպէս ուսուսահայը չի կրնար իր թշուառ եղբայրներուն օգնութեան հասնիլ. պաշտօնական արգելք կայ այս մասին. այն հայը որ գաղտնի կերպով իր տունը գաղթական կը պահէ՝ իսկոյն կը գտնուի պարտուի երկու հարիւր ռուպլ տուգանքի: Եւ մանուկէս արդիւնաւէտ է թրքահայ գաղթականներէն տան և խանութի համար ծառայաւորներ: Այս է հայ կացութիւնը մեր հէք թրքահայ եղբայրներուն, որոնք ձիւնին ձմրին շուրճ մնացած են: Յաճոգի կղերականութիւնը տեղէն անգամ շարժած չունի մեր տարաբախտ ազգակիցներուն վիճակին դարման մը տանելու համար:

— Այս օրերս տասնըփոք հոգինոց հայրուկներու դիմակիր խումբ մը հայրուկներու հոգեւոր օտար կրթութիւնը հանդիպելու քառասուն հոգինոց թուրք գումարտակի մը: Կոնստանտնուպոլիս կըլլայ, Երկու կողմէն կատարի հրացանաձգութիւն մը կը սկսի, որ բաւական երկար կը տևէ: Հուսկ ուրեմն հայրուկները կը յաջողին թշնամին ճեղքել և հեռանալ, վեց զինուոր սակեցնել և մէկ քանի հատ վերաւորել յետոյ: Իսկ հայ քաջերէն կորուստ չկայ, ամէնքն ալ ողջ առողջ ազատած են:

— Վեհափառ Հայրիկի ժողովուրդականութիւնը զյալի կերպով ինկած է, էջմիածնայ վարչական գործերուն մէջ իր հետեւած թոյլ ընթացքին և մանաւանդ իր եղբորորդի Խորէն Խրիմեանի պատճառաւ, որ տակաւին կը մնայ իր բարձր պաշտօնին մէջ, իր զէմեղած ծանր ամբաստանութիւններէն ետքն ալ:

Գաղթական

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒԹՅԱՆ ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊԱՐՏՔԸ

(Բանաստուգիւն է. Պեդ. Արամյանի)

Ով որ այս գրութիւնը շատ մտէն քննէ եւ անոր ընթացքին հետեւի մանաւանդ այս վերջին դարուն մէջ, կը համոզուի թէ անիկա բոլորովին ապականուած է, ան ձեռնհաս եւ ազգասէր թուրքի բոլոր ժողովուրդը համար անխիղ: Թուրքի վարչութիւնը թուլ չի տար ժողովուրդներուն առաջ տանիլ իրենց զարգացումը, ուստի կը տեսնենք նահանգներ որոնք կրնային զբախտներ ըլլալ, ինչպէս հայկական քանի մը գաւառները, եւ որ սակայն ետ մնացած են քաղաքակրթութեան մէջ կամ բոլորովին աւեր անպատ դարձած են: Ամենեւին չեմ ուրանար թէ թուրք ժողովուրդը մեծ յատկութիւններ ունի, զորս յաճախ ցոյց տուած է, բայց իրերը հարեւանցի-զէն չզրտեմք: Թուրք ժողովուրդին այս մեծ յատկութիւնները զրոնք

են: Ամէնէն աւելի աշխարհակալ ժողովուրդի յատկութիւններ. ա՛սակ մը ապնուականութիւն եւ խորհրտութեան մեծ զգացում մը: Բայց եթէ աւելի մտէն նայինք, եթէ փնտանք թէ ինչ պայմաններու մէջ այս յատկութիւնները զարգացած են, կը հաստատենք թէ ինչպէս հաստատկ ազգերու, որոնց վերայ թուրք տիրապետութիւնը ծանրացած է ու կը ծանրանայ երկու թէլուծի մը պէս:

Շատ խօսուած է թուրքի թոյլ-տուութեանը վրայ՝ ուրիշ կրօնքներու նկատմամբ, Իբրև սպացոյց կը տրուի թէ զարեթէ ի վեր թուրք տիրապետութեան ներքեւ գանձող քերիստոնէայ ժողովուրդները դեռ մինչեւ հիմա զոյութիւն ունին եւ պահած են իրենց կրօնը:

Այս իրողութիւնը ըստ ինքեան ճիշդ է, Թուրք տիրապետութեան տակ Պալեստինայի ժողովուրդները պահած են իրենց ազգութիւնը, ինչպէս Փոքր-Ասիոյ ժողովուրդները շատ բը Ասոր պատճառը ան է որ՝ միկ-

կողմէ՝ թուրքերը իբրև յաղթական բայց ոչ քաղաքակրթ ժողովուրդ բառին իսկական նշանակութեամբ անկարող էին իրենց մէջ ձուլել յաղթուած ժողովուրդները եւ, միւս կողմէ, սուլթանին կառավարու-

թիւնը մեծ մասամբ հիմնուած է թրքաձիւն ժողովուրդներէն աւելի օտար ժողովուրդները մեծ շահագործման մը ենթարկելու սկզբունքին վրայ:

Թուրքի ոչ ժողովուրդային այսօր եղած է մանաւանդ տեսակ մը զինուորական կառավարութիւն: Թուրք ցեղը դեռ փոքրամասնութիւն է թուրքի ժողովուրդին, հարկ եղած է զայն պահպանել մեծ մասամբ պետական հասոյթներով: Ասոր ծանրութիւնը ինկած է միւս ժողովուրդոց վրայ: ու սակայն մանաւանդ այնու լուազոյն էր ընել վաւերի այդ ժողովուրդները կրօնակիցներ չէին, որովհետեւ սկզբունքով, մինչեւ ժողովուրդ մէջ չէ ունեցած այն իրատեսքները զոր ունէին մասնատակասնութիւնը: Անհատոր նուազ արժեքաւոր կը դատուէր իբրև անդամ պետութեան, իրաւունք չունէր գէնք կրելու, թուրք մասնատակասն ժողովուրդէն աւելի տուրք վճարելու էր: Թուրք կառավարութիւնը այդ ժողովուրդը վրայ ծանրանալու հարկին տակ կը գտնուէր: Այս հարկը կ'աճէր ժր. դարուն վախճանէն իտկ, մինչ այդ պահուն կը նուազէր իր գործութիւնը եւ միանգամայն կը մեծնար հակառակութիւնը ընդմէջ իր

Շատերը կարծու են (*) թէ հակադրական շարժումներ և սօցիալիզմի մէջ ոչ մի կապ կայ և այդ պատճառով ստարկուած են, որ հակադրական պրօպագանդայի համար վատնուած եռանդը, էնէրգիան զուր է, աւելի օգտակար և նպատակաւոր մար է միայն ոյժ տալ սօցիալական պրօպագանդային և բոլոր էնէրգիան գործադրել սօցիալիզմի յաջողութեան համար:

Այս առարկութեան անսեղի լինելը սպացոյցներու համար, մենք մէջ կը բերենք մի քանի փաստեր և յայտնի սօցիալիստներ կարծեմք:

Մենք մեր հակառակորդներին համազուտ համար, ինչպէս ստուծ են, բերքը միջոց պէտք է առնենք, այսինքն, ամենալայտնի և կատարի սօցիալիստներ խօսքերով պիտի համոզենք մեր ընդդիմախօսներին:

Հակադրական շարժումները անպայման նպաստուած են սօցիալական շարժումներին, հակադրական պրօպագանդայի համար վատնուած էնէրգիան, սօցիալիստական տեսակետից զուր չէ կորչուած, եթէ սօցիալիստական կուսակցութիւնները հակադրական պրօպագանդային նպատակն, սպառնալից նպատակ կը լինեն նաեւ իրանց դասին, և վերջապէս, սօցիալիզմը եւ հակադրականութիւնը միեւնոյն նպատակին ծառայող միջոցներ են, և՛ ինչպէս ասել է մի յայտնի սօցիալիստ՝ հոմանիշ բաներ են:

Սօցիալիստական բոլոր խումբերը, որոնք մի ընդհանուր գաղափար կամ համոզումներ չունին են գործում, այսօր հաւաստուած են, որ ալկոլականու-

(*) Այս տեսակ մի կարծիք յայտնուած է Թաւրիզում հակադրական մի դասախօսութեան ժամանակ, և այդ պատճառով կազմուած է այս յղուածը:

կառավարական դրութեան և քաղաք կրթութեան զարգացմանը Եւրոպայի մնացեալ մասին, որ կը ծնէին տեսական բարձր գրութիւններ, որոնց թուրքերը անկարող էին ընտելանալու: Այս պայմաններուն մէջ թուրք լուծը անդադար աւելի կը ծանրանար նպատակ ժողովուրդը համար:

Երկրորդ իրողութիւն մըն ալ ներկատուութեան արժանի է, Թուրք ժողովուրդին կրօնը մասնատակասնութիւն է: Եւրոպայի մէջ մեծ գաղափարներ կազմուած են մասնատակասն կրօններ վրայ, Բրիտանիան ու իտալիան պատմութեան մէջ յայտնուած հակառակամարտութիւնները կերակուրուցած են թէ մասնատակասնութիւնը լուազոյն սկզբունքներ ունի եւ թէ աւել տեսակետով զնրօզանց է Բրիտանիայի մէջ: Ասիկա իրաւ մըն է, Հաս չեմ ուզիր ծանրանալ կրօններու իմաստաբարութեան վրայ, չեմ ուզիր զրոյթի վարչական հարցերով, բայց ինչ որ պիտի ըսեմ՝ նկատուածութեան առումներէ:

Երբ կըսուի թէ մահմադական կրօնը նպատակաւոր է քաղաքակրթութեան, աւելնէն աւելի սքեթիք

թեան դէմ կուրը իրանց անհրաժեշտ պարտականութիւնն է իրենք մի տեսակ հաւաքական անձնաւորութիւն : Շվեյցարիայում սոցիալիստները մէջ հակալիւրական շարժումը վաղուց է սկսել : Օտտօ Լանդ, Շելքեր, նաև շատ ուրիշ սոցիալիստներ համոզուած ծռեկալներ են. այդ գաղափարը յաղթանակին համար Յուրիսուս սոցիալիստները նոյն իսկ կազմել են հակալիւրական շնորհաբաններ, կատարելով ժողովրդական սկզբունքի վրայ նրանք մերժում են բոլոր գրգռիչ և ուղեղը անդամալուծող խրոնիկները, որպէսզի իրանց պորձը, իրանց գաղափարը և իր խելացիութիւնն և գիտականորէր վարեն :

Բէլգիայում, յայտնի սոցիալիստ վանդերվուդի Զանքերի շնորհիւ, նոյնպէս սոցիալիստ կուսակցութիւնը կազմել է մ'ազալական շնորհաբաններ : Ով որ կուսակցութեան շահերը նկատի ունի, նա խոստանում է իմիջքներ բնու չը գործածել : Ժողովրդական սկզբունքի (վեգոն իսի) մեծագոյն մասում աշխարհագրութեան վաղուց է արգիլուած : Սոցիալիստական մասը զօրա որ խմբիները դէմ ազգայն պրոպագանդայ է անում. այնուհ կազմած է նաև պրոպագանդայի սոցիալիստներն որպէս շնորհաբաններ (չա շիկ Սոսիալիստ անդամ շիկ) որոնք գլխավոր արդիւնաբերական կենտրոններում արդէն մասնաձևի դեր ունեն :

Իտալիայում կուսակցութեան մասնակցութեան համար, որովհետև, նախ և սոսալ ցանկանում են սգնիւ մարդկանց համարմանը, որոնք խրատանին նախ իրանք կը գործադրեն. այնք է պատու խոսք տալ խմբիները խոստանալով : Բացի այդ, ինչ որ այդ կազմակերպութեան մի մասնակցոր ընտրութիւնն է տալիս, այդ այն է, որ երեք շաբաթաներով կարելի է անգամակցել : 1. կուսակցութեան խմբից մէկին անդամ լինել : 2) իր թերթից մէկին բաժանորդ դրել, և 3) բրոշուրներով լինելիք պրոպագանդայի համար ամսական 25 սանդիվ վճարել :

Մէկ խոսքով, նրանք ցանկանում

են, որ զաշնակցութիւնը պարզապէս սոցիալիստական լինի, որովհետև փորձը նրանց ցոյց է աւել, որ յանուն սոցիալիզմի խոսելով, նոր մասնակցութիւնը դաւանական պայմաններին կոչ անելով, պրոպագանդան անբաղդատելի յաջողութիւն է զբանում :

Այս մասին վանդերվուդը ասում է. «Մեր շարժման սկզբներում, գիտեցա՞նք, աւելորդ է ասել ծոս աչքով էին նայում. թեևս էր թէ մենք մեր ընտրողական շահերին հակառակ էինք վարում, նոյն իսկ այդ բանում համոզուած էինք : Սակայն ճիշդ դրա հակառակը տեղի ունեցաւ. թէև մի քանի գիտնականները քիչ էները կորցրինք, բայց բոլոր կանանց մեր կողմը շահեցինք. » :

«Վարձում եմ, մի անխորհուրդ բան արած չեմ լինել կրկնելով ինչ որ մեր հակառակորդները մին Շարիբուսայի արտաբանում մեր ընտրութիւնը մի քանի ժամանակ խոսող ասում էր. — Այս ստանալ սոցիալիստները բոլոր կանանց իրանց կողմն են գրաւել — Եւ ինչ որ կ'ենն է ցանկանում, ընտրողական մարմինն էլ նոյնն է ցանկանում » :

«Սոցիալիստ դեմոկրատիայի սպասող համար լիւրջ մտղթելու է, որ այս հակալիւրական պրոպագանդան զօրանայ և ընդհանրապէս :

«Հաստատուած ենք, որ բանտարական կազմակերպութիւնը յետ է քշում աշխուրհակութիւնը, փոխադարձը նուազ ճշմարիտ է. առէն բան, որ աշխուրհակութեան կ'պակասեցնում, աւելցնում է բանտարական կազմակերպութեան միջոցները. բարձրացնում է պրոպագանդայի բարոյականը, և ազատագրութեան համար մղած կռիւ մէջ նրան նոր ոյժեր է աւելում :

«Այս պատճառով, սոցիալիստական բոլոր խումբերը, հինգսոց Ֆորմիլները—գաւանանքները—փշրելով, ինչ որ կարող են և չենուսուար ինչ որ պարտաւոր են այսօր իսկ սկսել, առանց թողնելու սոցիալիստական յեղձփոխութեան յաջորդ օրուն, պար-

տակտութիւն ունեն աշխուրհակութեան հրատարակելու, անդադար անազորուն կոխ մղելու. մի թշնամի այնքան աւելի ստակալի է, երբոր նա գտնուած է մեր շարքերի մէջ. հազարակցութիւնն ունի մեր ամբողջներին հետ :

«Նրանց, որոնք ասում են թէ այս կորսած և աւելորդ մի նեղութիւն է որոնք պնդում են իրանց փաստերի վրայ, պատասխանում ենք ձեռք բերած արդիւնքներով, 5 միլիոն կազմակերպիչներ և 10 միլիոն Ամերիկացիները օրինակով, որոնք խմբիչները կատարելապէս հրաժարել են :

«Եւ, բոլոր գիտակից պրոպագանդաներին, բոլոր բանտարակներին, որոնք իրանց զատակարար մեծագոյն դերը և փրկարար պաշտօնը հասկանում են, ստիպողական կոչ ենք անում. նրանք որքան խոստանանք լինեն, նոյն իսկ իրանք իրանց համար որքան անհերք լինեն, այնքան աւելի մեծ կը լինի իրանց հեղինակութիւնը որովհետեւ մօս, արեցողութիւնը զատապարտելու համար :

Դոկտ. Կ. Յ. Փաշայեան

ՆԱՏ. ԹՈՒՄԱՆԱՆ, Ե. ԻՐ ԳՈՐԾՐ

Վերջապէս երկարատեւ յանցարար լուրթեմէ կար պատ. Թումանյան հարկ կը զգայ իր իրարման հոտ շուրթիւնը ու իրեն յատուկ շնորհ լաւկան ու յոգիչ շնորհով շարադրուած պաշտպանողականով մը կ'աճապարէ պատասխանել որբերու յայտարարութիւններուն :

Սակայն բոլոր որբերուն կողմէ անգամ մըն ալ այս յոյժ կարեւոր ու շահեկան խնդիրը ձեռք կ'անեն, զայն շատ մօտէն ու մանրամասնօրէն քննած ըլլաով : Ու պիտի հայ հասարակութեան ներկայացնեմ այս պատուելին իր իսկական նկարագրին ու գոյնին ներքե :

1897ին էր, հայկական կոտորածներու տաղանապայտոյ վաղորդայններէն, երբ բաղամթիւ ծակաչք պատուելիներ յարմար առիթ սեպեցին

ազգն ու կրօնը շահագործել. վաղեցին Ալպիոնի բանաստեղծութեան երկիրը ու իրենց բազմաշունչ միջին կենտրոնական պատկառօրէն, շնականօրէն սրբապղծեցին զեռ չթաղուած, անդադաղ մարտիրոսներու նուիրականութիւնը իրենց սղեղստիքի ու պաղատանքի կեղծ պիտի խոստովանուի գրգռելով մարդասիրութեան այդ երկիրը և ուկիի տարափի մը տակ բանալով իրենց մտրացական ափսոսքը : Պատ. Թումանյան ասոնց մէջ է'ն յատուկապէս հանդիսացած է ու միանգամայն էն ազգեցիկ տղեր կը գրաս' երկար ժամանակ իր բանաստեղծութիւններով հոս հոն արձագանգ տալով իր մեծ հայրենասէր ու անձնուէր հայ գործիչ մը, կախողանին տակէն հ. զիւ հ. զ ճողպրած, Բայց մենք նպատակ չունինք հոս խոսելու անոր 1897էն առաջ բրած խոշոր շահագործումներու գործունէութեանը վրայ, հ'առեալ մար կանցինք 1897էն, որբանցի հիմնարկութեան ի վեր կատարած գործունէութեանը : Ինչպէս ըսինք, պատ. Թումանյան է'ն ազգուն ըլլալէ առաւելութիւնը վայելած էր և և և տեսարար էն ձայն հանող ծանօթէր Սնգլիոյ մէջ : Միայն անգղիացիներուն տարապայմանօրէն արտայայտած ձեռնտուութիւններէն ու մանաւանդ նիւթական յորդաոտա շնակցութիւններէն քաջալուրած' պատուելին գաղափար կը յղանայ քանի որ հայ տղաքներ բեր'լ առլ, որոնց միջոցու ա, գ խորամանկ աղուէսը պիտի կարենար պարուստի դիւրին և ապառ հանք մը ձեռք բերել :

Անմիջապէս կը գրէ վառնա, որ այն ատեն տարապաղ հոծ գաղթականութիւն մը խուճապալ էր, խոստանալով բարձրագոյն վարժարաններու միջոցով առողջ կրթութիւն մը առլ եկող որբերուն : Պատուելին խնդիրքը կը կատարուի առանց ո'ւ է ատարկութեան, շնորհիւ անցելոյն մէջ պատճառմար վատկոտ ու կախողանին տակէն ճողպրած հերոսի խարուսիկ համարին. ու իսկոյն աչուրնին բաց հինգ որբեր—բոլորովին հակառակ պատուելի փոփաքին

ձեւ կը բերուի խլամ քաղաքակրթութեան շրջանը Արարներուն մէջ, միջին դարուն վերջը : Այդ թուականներէ, անհրաժեշտօրէն, մասնատակապարտները նշանակուած քանի որ արտապարտները բայց անիկա շատ կ'աճ շրջան մը եղաւ աշխարհի պատմութեան մէջ. այն ատեն մասնատակապարտները իր ատկին փոխութեան մէջ զեռ Պատմութեանը եզրայտական քաղաքակրթութեան ուղղակի ժառանգըն էր : Մասնատակապարտները անշուշտ ունի քանակի սկզբունքներ. եթէ կուրանը կարող է, հոն պիտի գտնաք չքանալ հատուածներ որոնք նրամաթեան կէտեր ունին քրիստոնէական կրօնքին հաւաքածոններուն մէջ գտնուող հատուածներէն մէկ բանիին հետ : Նոյն իսկ կը մտածեմ որ արդի քաղաքակրթութեան ժողովրդներէն մէկը մասնատակապարտութիւնն ընդունելով պիտի կրնար այս կրօնքով ընել մինչոյն յատուկութեան իրենց ինչ որ կ'ընէ քրիստոնէութեանը : կրօնքները յունին յաճախ իրենց վերադարձուած ամենագոր ազդեցութիւնը թէև, պարագաներուն համըմասանք կրնան նպատակաւ կամ յապղծեցնել քաղաքակրթութեան ընթացքը :

Պահ մը, Մասնատակապարտութիւնը

խոշորագոյն մը չեղաւ քաղաքակրթութեան, բայց երթալով անիկա հակառակորդ երեցաւ յատուկութեան, բուն իսկ Թումանյան երկրներուն մէջ : Մասնատակապարտութեանը ծագում առաւ Արարիոյ մէջ. անիկա կրօնքն է վաղատուն ժողովրդերի մը որ գլխաւորապէս արձառարուծութեանը կը զբաղի, որ կանոնաւորապէս չզբողի արտաւտորով, ինչպէս կը պատահի դեռ Արարիցի մէջ և ընդհանրապէս Արարիցի : Մասնատակապարտութիւնը շատ լուր կը յարմար այս ժողովրդին ապրելու եղանակին :

Յետագայ իրողութիւնը, զ'ը պիտի քննենք, կատարուած է թէ կրօնական վարդապետութիւնը որքան քիչ գերակշիւ ազդեցութիւն ունի քաղաքակրթութեան վրայ :

Դիտաւոր վարդապետութիւն մը, մասնատակապարտութեան գլխաւոր հաւատարմութեան մէկը, ճակատադրականութեան վարդապետութիւնն է, այսինքն այն կարծիքը թէ մարդը ճակատադրելու առաջին որոշում է եւ թէ ոչ որ կրնայ դեր մնալ ճակատադրելու : Եթէ ես պիտի ապրիմ կամ մեռնիմ եւ ինչ կերպով, այս բանը, ըստ այս վարդապետութեան, կանխաւ լիովին որոշուած բան մըն

է, որմէ չեմ կրնար գեր մնալ : Անխտապիտի ճակատադրել մը, խաւերի մասին այս հաւատալիքը մահմտական կրօնքին խարսխն է : Նմանորինակ վարդապետութիւն մը կը գտնենք մերիչ կրօնքի մը մէջ որ տարածուած է և կը տարածուի մշտ. կարլինակապարտութիւնը, կարլինականն ալ կը հաւատայ թէ բան մը մարդուս անձնական արժանիքը չէ, թէ ինչ որ կ'ընէ կամ չընէր նախապէս որոշուած է, անանկ որ եթէ մարդը ընդգրկէ կարլինական կրօնքը, այս բանը կ'առ շնորհքին մէկ ազդեցութիւնն է : Աստուծոյ կամքով մարդը պարտաւոր էր ըլլալու այդ կրօնքը, այս կրօնափոխութիւնը ամենեւին անոր մասնաւոր արժանիքին մէկ արդիւնքը չէ : Բայց հիմակ իրողութիւն մը կ'այ նկատողութեան արժանի : Եւրոպայի մէջ ո'վ ընդգրկած է կարլինականութիւնը : Փրանսացի հիւնիոնները, իտալացի գուրգիւրիները, հունացիները, սկոտլանդացիները և անգլիացիները մեծ մասը : Աստուծոյ ամենքն ալ շատ զօրաւոր ժողովրդներ կամ սզգութիւններ էին, այն ատեն քաղաքակրթութեան գրաւը կանգնած, որոնք զարգացան հզորապէս և գործիքով գործապէս ներկայացուցին

ժամանակակից շարժումը. այնուրի մէջ, ընդհակառակը, գրեթէ միևնոյն գաղափարը իրեն հետեւանք ունեցաւ զլատիչ ճակատադրապարտութիւն մը (ֆարալիլով) : Եթէ մէկ կողմ առնենք սա պարագան թէ իսկ միջին գաղափարը օրիշ աշխարհի մը շատ իրապապատ իր յղացումով կարգ մը ստիժներու մէջ պատերազմիկ մը մը լուրջ մղած է ման անդունելու ճակատաւարտի պատու, կարելի է լուսել թէ անիկա վերին աստիճան քընացուցած է թումը ժողովրդի ոգին. ընդհակառակը, կարլինականութիւնը ուղղակի յիզարիտիչ ձգտումով մը գործած է, վասնզի լողապետութիւնը յաղթած է զխաւարապէս կարլինականներու շնորհիւ որոնք, ետքէն, մեծ պայքարներ մղեցին քաղաքական ազատութեան համար : Եւրոպայի մէջ ձը տ'րեն քաղաքակրթութեան պայմանները բոլորովին տարբեր թումքի պայմաններէն, և գլխաւորապէս անտեսական տարբեր պայմաններ. ստոր համար է որ միևնոյն գաղափարը գործած է հակառակ ուղղութիւններով :

Շարունակելի)

անշուշտ—ճամբայ կը դրուին շուտ-
ընդփոխ ինչպէս հասնելու համար :
Լոնտոն ժամանակնուն հինգ տղաք-
ները մայրապետանոց մը կը փոխադ-
րուին՝ անմիջապէս երկու մասի բաժ-
նուելով : Հոս կ'սկսի կասկած ծնիլ
տղոց սրտին մէջ, ինչ կ'անկնկալէին
ու ինչ կը լլային : Բայց հեղհեղ
մտայլ ամպեր եկան աղօտացնել անոնց
թարմ յոյսերը ու պահ մը զանոնք
յուսահատութեան մատնել երբ ակա-
նատես եղան իրենց չարաչար շահա-
գործումին : Հակառակ իրենց կամ-
քին, պատ. Թուսանան զանոնք արեւ-
ելեան քրտորի անձուներ ստարապներով
հագուեցնելով և զուխնին մէջմէկ
Փէլ սկսաւ թափառաչելով մուրաց-
կաններու պէս ամպերնները հանել
զանոնք ու երգել տայով զբոս մու-
րալ, անմիջապէս սուտերով շինծու
պատմութիւններ ընելով մեր իւրա-
քանչիւրին նկատմամբ, այնպէս որ
պերճախօսութեամբ ի բնէ օժտուած
այդ ճիզուիթը կը լացնէր ունկնդիր-
ները ու անկուններէն ձայներ կը լսուէ
ին դառնակսկիծ, լսե՛ղճ... ին՛ղճ հայ
տղաքներ, ին՛ղճ հայեր... : Ու ահա
այս է բուն պատճառը որ Անգլիոյ մէջ
հայ բառը ինկածութեան ու ինկածու-
թեան հոմանիշ դարձած է, շնորհիւ
Թուսանանի ու համանման պորտաբոյծ
ու պնակալէզ քարոզիչներու :

Որքերու գալուստէն մէկ ամիս վեր-
ջը գրեթէ, երբ պատուելին կը տեսնէ
որ սրջափ որքերու քանակութիւնը
չատնայ այնչափ իր շահախնդրու-
թեան մոլուցքին պիտի կարենայ դի-
րաւ յազուրդ տալ, ու միւս կողմէ
տեսնելով որ մայրապետները սրբայ-
նելու չափ կը գովեն իրենց հսկո-
ղութեանը յանձնուած որքերը ու ա-
մէն անգէ մեծ գոհունակութիւն ցոյց
կը տրուի տղոց խելօք ու առաքինի
վարձուքին համար : Նորէն վառնա
կը գրէ ու այս անգամ տասներկու
հատ կ'ապսպրէ, որոնք կուգան իս-
կոյն : Պատ. Թուսանան կայլայի երբ
այդ երկուտասներկու որքերու շարքին
մէջ քանի մը մեծ որքեր կը տեսնէ,
զորս վերադարձնելու անմիջական դա-
րափարն ալ կը յղանայ, բայց չի յա-
ջողիր :

Նոր եկող այս որքերը քաղաքէն
քիչ մը հեռու գտնուած արուարձանը,
Չիկվէլ, կը փոխադրուին, ուր է այսօր
որքանոցը Այսպէսով որքերը երկու
մասի բաժնուած կը լլան, իրարմէ
շատ հեռու : Այն ասեւ մեր առաջ-
ուսան հինգ աչք բայց որքերը ժամա-
նակ է կըսեն իրենց հանդէպ պատ.
Թուսանանի յետ այնու բոննիթ
ընթացքին համարը առնելու : Պատ.
Թուսանան կը խոստանայ քանի մը
չաքաթէն նոր եկողներուն միացնել
զանոնք, որմէ վերջ իրեն ըսածնե-
րուն համեմատ զպրոցական կեանքը
պիտի սկսէր : Բայց շաքաթներ ալ ազ
արապ կ'անցնին և ճիզուիթը պանա-
զան սեթեթեթեթ ու մանուած պատ
պատճառաբանութիւններով կը թերա-
նայ խոստումը կատարել : Որքերը
կը կասկածին, կը պոսան անոր երե-
սին ու մինչև իսկ խլրտում ընելու
կ'սպառնան, ուրիշ ու է միջոց չու-
նենալով այդ մարդը ահաբեկելու :
Պատ. Թուսանան չնական հանգար-
տութեամբ կը պատասխանէ թէ.
«Ասկէց աղէկ տեղ չկայ հոս ձեզ հա-
մար, հոս կեցէք, ուրիշ ճար չկայ...
մենք Հայաստան չենք կրնար շինել
հոս» : Բայց տղաք կը պահանջեն ան-
հրաժեշտորէն իր խոստումը կատարե-
լու հակառակ պատուելին խրատա-
կաններուն որ այդ օտարներուն ծո-

ցը մինչև վերջ սուսանան՝ անոնք
վճարականապէս կորոշեն իրեն եղբայ-
րակիցներուն միանալ ու շնորհիւ
իրենց անյողողը կամքին կը յաջողին
միանալ միւս ընկերներուն Չիկվէլ
որքանոցը :

(Շարունակելի) Լոնտոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բարեկէն կը գրեն մեզ.
Երկու օրէ՛ի վեր հոս հասած
էին Պարսկաստանէն, Ռուսաստա-
նէն և ուրիշ տեղերէ խմբուած
18 հայ որբ՛ր, որոնց թափա-
ռական վիճակը և ապագայի միտ-
թիւնը մատանջութեան մէջ
ձգած էին բոլոր Բարիկաբնակ
հայերը : Վերջապէս այս կիրակի
առաւօտ, եկեղեցիի արտօրոզու-
թեանէն յետոյ, արար Ա. Էգնալ-
եան այդ 18 որբերը որդեգրեց
խոստանալով մէկ մասին արհեստ
սորվեցնել, իսկ միւս մասին ու-
սում :

— Պօլիս հրատարակող թեր-
թիւրուն էն թարմն ու կարգա-
ուելիքը «Մանզումէի էֆքեար»
անցած շաքաթ օրու ընէ գաղտը-
ման դատապարտուած է :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ս

Արարիայէն եկած լուրերը
դարձեալ սրտնեղութիւն կը պատ-
ճառեն Սուլթանի կառավարու-
թեան : Նաճատի կամ Նէճէտի
կրտսեկախ և կրտսեկայրենի բնակ-
չութիւնները՝ զանազան ցեղա-
պետներու կամ ինքնակոչ մար-
գաբէներու առաջնորդութեամբ
նորէն ոտքի էլած են : Յայտնի
է թէ այդ ցեղերը՝ նոյն իսկ
Քուէթի իշխանութիւնը Անգլիոյ
վարձկաններն են, զորս ուղած
ժամանակ ոտքի կը հանէ՝ կար-
ծես մոգական ցպիկի մը շնորհիւ,
և ուղած ժամանակը կը հանդար-
տեցնէ... : Նորագոյն տեղեկու-
թեանց համեմատ, թէեւ ման-
րամասնութիւնները գեռ կը
պակսին, Նէճէտի արարները
յարձակած են կարաւանի մը
վրայ որ հաւաքուած տուրքերու
ահագին գումար մը կը փոխադ-
րէր և ունէր նաեւ Պտորայի շրք-
ջակայքը գտնուող կալուածներու
եկամութեանը : Փոքրիկ պիմադ-
րութեան մը ետք կ'արաւանը կը
նուաճուի և բոլորովին թալանի կը
տրուի :

Մէկ կողմէն Արարիոյ պատմա-
բու թիւնը, միւս կողմէն թալա-
նութեան առաջ եկած գրամի կու-
րուստը, սաստիկ մտատանջու-
թեան մէջ ձգած են Ապաիւլ Հա-
միտը և այս պարագաներուն մէջ
զարմանալի չէ որ անիկա փութ-
կոտութիւն ցոյց կուտայ մակեդո-

նական խնդրին կարգադրման
մէջ :

— Մակեդոնիոյ բարենորոգ-
մանց յանձնաժողովը, որուն նա-
խագահն է Հիլմի փաշա, և որուն
մէջ մէկ քրիստոնեայ չկայ, Սե-
լանիկ ուղեւորեր է սմսոյս 24ին :

— Ալպանոցի խռովարար Իսա
Պոլիթինաց որ Միթրովիցայի մէջ
նուս հիւպատոսարանի մը հաս-
տատուելուն դէմ հանած էր իր
հայրենակիցները, Պոլիս բերուեր
ու Երլուրդ Քէօզլի կոյանոցը ա-
ռաջնորդուեր է :

ՄԱԿԵՂՈՒՅԻՍ

Ռուսական թերթ մը կը գրէ
թէ Մակեղոնիոյ մէջ խաղաղա-
թիւն հաստատելու համար միայն
մէկ միջոց կայ. գործադրել
Պէրլինի դաշնագրին 23 յօդուա-
ծը : Բ. Գուռը եթէ կուզէ որ եւ-
րոպական համաժողովի մը պէտք
չը մնայ, հարկ է որ իրականացնէ
այդ յօդուածին մէջ ծրագրուած
բարենորոգումները :

— Ինչպէ՞ս յայտնի է Մակե-
ղոնօ—Օտարինեան Բ. կոմիտէի
նախագահ Ա. Միխայիլովի Բա-
րիկ կը գտնուի : Հիմա՞ լ'էրօքէէն
թերթի վարչութեան հրատարակ-
որոշած է այդ թերթին մէջ շարք
մը յօդուածներ հրատարակել
նկարագրելու համար Մակեղոնիոյ
ներկայ կացութիւնը և ցոյց տա-
լու համար թէ երկիրը հանդար-
տեցնելու համար ինչ տեսակ բա-
րենորոգումներ են հարկաւոր :
Պ. Միխայիլովի քիչ լ'էրօքէէնի
մէջ արդէն հրատարակած է
համառօտ ծրագիր մը հարկ եղած
բարենորոգումներուն համար :

— Մանասթրի վալին տեղե-
կագրեր է Պոլիս թէ 40 հոգի է
բաղկացած ապստամբներու խումբ
մը Խօպաթինչէ (*) գիւղը մտնե-
լով պատժեր են դիւզայիները
իրենց զէնքերը կ'առաջարու-
թեան յանձնելուն համար :
Ապանուածներուն մէջն է եղբը
նաեւ գիւզապետը Զօրք զրկու-
ած է խումբին ետեւէն :

— Պոլսոյ մոլլա Քիւանաղէտ-
ները շատ դժգոհ է կ'երեւին Մա-
կեղոնիոյ համար իրենց մարդա-
սիրաբար շնորհած բարենորո-
գումներուն եւրոպական մամուլէն
գտած ո՛չ փայլուն ընդունելու-
թեանն : Անոնք կը յայտարարեն
թէ պէտք չէ որ աճապարէ Եւրո-
պան իր դժգոհութիւնը յայտնե-
լու բարենորոգումներուն դէմ
գեռ անոնք չգործադրուած :

Միւս կողմէն Պոլսոյ թրքական
ազգայնական առնուած լուրեր կը
հաւատեն թէ օտար պիտու-
թեանց գնապաններէն շատերը
գոհ են տրուած բարենորոգում-
ներէն : Միեւնոյն կարծիքն է ե-
ղբը նաեւ ֆրանսական գնապա-
նատան գործերը վարողն ալ :

ՌՈՒՄԱՆԻՍ

Իլեֆուայի պատերազմին 25 ամ.
եակին առթիւ Պուքրէչի բոլոր
հեռեւեակ գորքերը փոքր արձան
մը նուիրեր են իրենց վեհապե-
տին, զինուորական պատուիրա-
կութեան մը միջոցաւ՝ արքայա-
կութեան և նախարարապետ Աթուր-
ժայի ներկայութեան : Թագաւո-
րը իր շնորհակալութիւնը յայտ-
նելէ ալ զք շքեղ նուէրին հա-
մար՝ ուսմանական լանակին ան-
թաւամ դափնիները յիշեցնող

ՍՊԱՆԻՍ

Պարզէլծնա քաղաքին մէջ ուս-
տիկանութիւնը ձերբակալած և
բանտարկած է երեք անիշխանա-
կաններ, որոնք մոլորվորդին
մէջ կը քարոզեն և անիշխանա-
կան գրքոյիներ կը տարածեն
եղբր :

ՍԵՐՊԻՍ

Մակեղոնիակ կը հաղորդեն
Պելիբատ թէ Ալպանացի կը շա-
րունակեն իրենց հարստահարու-
թիւնները և բունութեամբ գրամ
կորզելը :

— Իբրեւ նախատեսութիւն այն
դէպքերուն, որոնք Մակեղոնիոյ
մէջ կը պատրաստուին՝ դարձան
համար, վաճառի բարենորոգում.
ները խաբուսիկ կը նկատուին,
սերպերն ու պուլկարները կը
ջանան համաձայնիլ, Այժմ երե-
սունի չափ պուլկարներ, երես-
փոխան, հրապարակալիր, սար-
ուստագէտ, այցելած են Պելի-
բատ և խանդավառ ընդունելու-
թիւն կը գտնեն, մանաւանդ սլա-
քիւլիւն կողմէ :

— Ալէքսանդր թագաւորը իր
թագուհին Լիվատիա ընելիկ
այցելութեան օրը որոշուելուն
սպասելէ ձանձրացած հրամայել
է իէթէպուրկի իր գնացան պ-
նօվաքօվիչին որ հարկ եղած տե-
ղը հարցնէ թէ ե՞րբ պէտք է լի-
ւայ այդ այնքան սպառուած ալ-
ցելութիւնը : Պ. Նօվաքօվիչ ան-
միջապէս հեռագրով հաղորդե-
լ իր վեհապետին Ռուսիոյ ար-
տաքին գործոց նախարար պ-
Լամուսօֆին պատասխանը թէ
կայրուհիիէ հիւանդութեան
պատճառաւ տեղի չպիտի ունե-
նայ այցելութիւնը : Թագաւորը
իր նախարարներուն յայտներ
աս անախօք լուրը և նախարար-
ները անմիջապէս տուեր են ի-
րենց հրաժարականը :

ԹԱՍԵՐԱԿԱՆ

Գիշերս պիտի ներկայացուի թիւնի
կամ Համանման քրքերը

ՕՏՎՈՐՈՒՆԻԿՅ

Мурадъ-Браносянъ

Печатница „Взаимность“ Варв.